

Nova etapa de l'Acció Catòlica diocesana a Vic

Mn. Florenci Costa, delegat d'Apostolat Seglar de la diòcesi de Vic
Trobada de Consiliaris d'A.C. Seminari de Vic, 13 de febrer de 1999

Abans d'enfocar qüestions organitzatives, cal referir-nos a la tasca evangelitzadora, actualment més necessària que mai. De la tasca evangelitzadora de tota l'Església, però més específicament de la que és pròpia dels laics. I és com a concreció d'aquesta tasca que podrem parlar dels moviments apostòlics del bisbat de Vic (anomenats històricament moviments d'AC), com un conjunt que té encomanada directament pel bisbe aquesta missió. Una sèrie de moviments que camina cap a una forma federada de funcionar i que es configurarà, tal com ha dit el senyor bisbe, com la part del laicat diocesà. evangelitzador, protagonista, organitzat i especialment vinculat al bisbe de la diòcesi (són les quatre característiques, o notes, de l'AC). Dic que és una part del laicat, perquè hi ha altres associacions de laics que tenen el seu espai en la pastoral diocesana per dur a terme les finalitats que els són pròpies. Ara bé, el que en diem AC té com a pròpia la finalitat apostòlica de la diòcesi.

Quan en el títol de l'article parlem d'una nova etapa, volem dir tot el procés d'acostament i de treball coordinat que es duu a terme des de fa uns quants anys i que ha de culminar en una federació diocesana.

Estem fent entre tots una operació molt delicada. Els consiliaris som elements importantíssims en la marxa dels moviments (en els quals, no cal dir-ho, els laics tenen el protagonisme principal) i ho som més ara, en aquesta conjuntura. Ens ha semblat que calia convocar-vos per a informar-vos i convidar-vos a fer les vostres aportacions. Tenint present, doncs, els tres nivells (evangelització, moviments, consiliaris), en aquest article hi haurà tres punts. El primer dedicat a la tasca evangelitzadora que fan i han de fer els moviments al nostre bisbat. El segon dedicat a parlar de l'AC en si mateixa: d'on venim, on som, cap on anem. Ens adonarem que estem realment en un procés que obre una nova etapa. El tercer punt serà proposar el paper que els consiliaris som cridats a tenir-hi.

I. Els moviments d'Acció Catòlica i l'evangelització

Si mirem les coses històricament ens adonarem que després d'una primera etapa, en que l'AC va dedicar-se sobretot a defensar l'Església en un món modern hostil, la tasca evangelitzadora va constituir ben aviat la seva missió principal. El punt d'inflexió va ser sobretot la fundació de la JOC a

Bèlgica, en 1925, per Joseph Cardijn. En el segon punt en veurem una mica més la historia.

Evangelitzar és portar la Bona Notícia de Jesucrist a tot arreu. Per tant, és quelcom que es fa enmig del món, als llocs on es conviu, on es treballa; en el teixit familiar, escolar, de barri, laboral, social, econòmic i polític. És portar-hi la Bona Notícia del Regne de Déu: un Regne de justícia, de llibertat, de veritat, de pau, d'autèntica fraternitat. És treballar conjuntament amb gent d'altres parers i d'ideologies diverses per transformar la vida personal i comunitària en la línia dels valors del Regne. Implica entrar en diàleg amb les mentalitats i les cultures per aportar-hi el llevat de l'Evangeli. És dir amb gestos i paraules que Jesucrist és el nostre Salvador i l'alliberador de tota mena d'opressions. És convidar altra gent a afegir-se a les comunitats cristianes, a l'Església, per viure-hi en comunió fraterna i per portar a terme la mateixa missió al món.

Doncs bé, allò que és un dret i un deure de cada cristià, i de les comunitats cristianes, o sigui evangelitzar, els moviments apostòlics o moviments d'AC ho han fet i ho fan d'una manera organitzada i metòdica, amb unes eines de formació, de revisió pròpies i experimentades. Amb una fonda espiritua-

Els canvis dels últims anys fan plantejar amb més urgència que mai l'evangelització

litat nodrida de l'Evangeli, la pregària i els sacraments. Amb el testimoniatge personal i a vegades amb la paraula i la presència pública, denunciant les injustícies i proposant valors i estils de vida. Tot això, evidentment, segons les edats, els ambients i les condicions, i tenint present allò que anomenem els processos personals, tan importants de respectar i acompanyar.

És evident que una Església local, com és la diòcesi, ha de tenir aquesta eina d'evangelització. No és l'única, però ho fa d'una manera original: a partir del protagonisme i la responsabilitat primera dels laics, d'una manera organitzada i en comunió amb tota l'Església diocesana, en primer lloc amb el bisbe que els confia un missió específica.

Els canvis de tota mena que s'han viscut al nostre país -i al nostre bisbat, d'arrels tan rurals i tradicionals, potser s'han notat més- especialment els darrers vint-i-cinc anys, fan plantejar amb més urgència que mai el tema de l'evangelització. Un context de secularització (o sigui que l'Església no té el control de la política, de l'economia, de la cultura i fins i tot de l'ètica) i de pluralisme -tant social (polític, ONGs...)- com religiós (amb altres religions i sectes...)-, un context que és nou al nostre país i al nostre bisbat.

L'evangelització va ser molt aviat la missió principal de l'Acció Catòlica

Les reaccions possibles, des de l'Església, poden ser la por, el tancament o l'agressivitat contra aquesta situació. Aquestes reaccions no han estat pas les dels moviments apostòlics o d'AC (que històricament també han tingut les seves fallades). El Concili català celebrat fa quatre anys ha afirmat amb força que aquestes no han de ser les reaccions del conjunt de l'Església (cfr. CPT, núm. 1).

Ara bé, a partir d'aquest primer capteniment d'acceptació i acolliment de la realitat tal com és, comencen els grans reptes: com ser cristià ara i aquí, com ser membre conscient i lúcid de l'Església, com tractar amb la realitat secularitzada i plural i, sobretot, com anunciar-hi Jesucrist i proposar-hi l'Església com a comunitat. Aquests reptes són molt seriosos.

El nostre bisbat ha passat, com els al tres de Catalunya, d'una època de cristiandat (fa 30-40 anys) a un moment necessitat del que s'anomena una segona evangelització (i, fins i tot, cada vegada més, una primera evangelització), i això tenint present que les formes de viure la fe i l'Església del passat cal conèixer-les, però que ens serveixen molt poc per al futur. Les formes, no el fons i el contingut, hem d'inventar-les de nou, tots plegats. No estem sols: ni a Catalunya, ni a Espanya, ni als països veïns d'Europa. La línia evangelitzadora, en aquest moment, com ha dit el senyor bisbe, és sens dubte prioritària per a tota l'Església de Vic.

Els moviments són eines necessàries i imprescindibles, en aquest mo-

***Els moviments, en
Aquest context, són
Eines necessàries i
Imprescindibles.***

ment històric, per a la tasca evangelitzadora. Ser en el món com el llevat de l'Evangelí, transformant-lo des de dins, sense dominar-lo, aquesta és la gran missió dels cristians agrupats en moviments. I això val ja per als infants, també per als joves i els adults. Caldrà fer-ho, sens dubte, en plena comunió i en coordinació amb totes les altres eines pastorals que té un bisbat (paròquies, delegacions, secretariats, serveis...). Mai com ara no ha estat necessari, encara que sigui difícil, el treball en equip en tots els sectors de la pastoral i especialment en la línia evangelitzadora.

Tot això ens planteja el repte d'actuar amb creativitat i amb una certa gosadia; gosadia evangèlica, del qui s'ho juga tot com Jesucrist: "El qui perdi la vida per causa meua i de l'Evangelí la guanyarà" (Mc 8, 38).

2. L' Acció Catòlica: d'on venim, on som, on anem

2.1. D'on venim

A l'article " Acció Catòlica", del nou Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya, escrit per Mn. Totosaus, de Barcelona, em sembla que s'explica prou bé, en conjunt, la història de l'AC al nostre país. Amb tot, el darrer

paràgraf, que ja no és història sinó mirada al present i al futur, és discutible, a parer meu, tal com intentaré mostrar-vos.

Venim d'una història llarga, com es pot comprovar en l'esmentat article. Les fites més brillants, a Catalunya, han estat els anys 30 amb la Federació de Joves Cristians de Catalunya i, després de la guerra, els anys 50-60, com molt bé diu Mn. Totosaus.

Els moments més durs i difícils per als moviments d'AC han estat la guerra civil i l'anomenada crisi de l'AC dels anys 60. De 1970 aproximadament cap aquí, hi ha un esforç constant, lent i ardu de reconstitució (o refundació) dels diversos moviments, mantenint amb perseverança una mateixa línia, però amb un aïllament considerable entre ells, només trencat per alguns intents de coordinació (per exemple: el Consell Català de moviments especialitzats de joves).

Crec que hem de mirar les millors èpoques, sense oblidar les lliçons que puguin donar-nos els moments crítics. La Federació de Joves Cristians de Catalunya d'abans de la guerra va ser un intent reeixit, molt arrelat al país, amb un tarannà molt més obert que la mitjana de l'Església d'aquella època. Va ser un intent frustrat i que acabada la guerra, ja van procurar que no renaixés.

Els anys 50-60 és el moment d'esplendor dels moviments especialitats. S'hi fa un esforç extraordinari per educar i evangelitzar milers de joves dels ambients obrer, estudiantil i rural. Co-

Quan parlem de reconstituir l'Acció catòlica parlem de recollir les millors intuïcions dels millors moments

mencen a consolidar-se els moviments d'adults. Es readapta el moviment infantil (abans "aspirants d'AC") que esdevé primer el Moviment Júnior i després el MIJAC.

El fort accent en el compromís en la societat, en uns moments durs de dictadura, és la gran aportació dels moviments d'AC en aquella època, braç a braç amb altres grups d'Església (pensem, per exemple, en l'escoltisme...). Corrien el risc d'oblidar aspectes imprescindibles de la fe i la vida eclesial, però van donar un testimoniatge decisiu a l'hora de superar el que s'ha anomenat les "dues Espanyes", i també les "dues Catalunyaes" (la vencedora i la vençuda en la guerra civil). I això mai no s'agrairà prou -ni per part de la societat ni per part de l'Església- als moviments.

Quan ara es parla de reconstituir l'AC, el que es vol decididament és recollir les millors intuïcions dels millors moments (sobretot els dos que he esmentat): l'aspecte català, el federatiu, les eines bàsiques com la revisió de vida i la formació, l'espiritualitat, el sentit d'Església, la capacitat transformadora i evangelitzadora.

2.2. On som i on anem

Estem, doncs, en procés cap a una etapa nova. Els motors d'aquest procés, que va iniciar-se els anys 70, han estat dos, segons el meu parer:

1. La vitalitat interna dels moviments a Catalunya, tot i les dificultats que avui hi ha per a comprometre's i organitzar-se.
2. Un altre motor que vull esmentar perquè el conec (i ho hem de reconèixer amb objectivitat i agraïment) és el treball fet per la Comissió d'Apostolat Seglar de la Conferència Episcopal Espanyola. Recolzant-se en els moviments més vius, alguns bisbes -generalment antics consiliaris de moviments- han apostat decididament, i en un context sovint advers, per l'AC com a forma habitual de l'apostolat seglar organitzat en les diòcesis, proposant-ne una estructura federada i recollint l'experiència i les eines dels moviments especialitzats; això fins i tot quan es proposa la constitució, al costat dels especialitzats, d'uns moviments generals (de joves i d'adults), menys definits per un medi o ambient concret. Crec sincerament que, si a Catalunya sabem treballar-nos-ho, podrem donar resposta a la qüestió de Mn. Totosaus al final de l'article esmentat: "Es fa difícil preveure qui marcarà la pauta d'ací uns anys i recollirà l'herència dels grans moviments d'AC del període 1950-1960 a Catalunya".

Dic que si sabem treballar-nos-ho aquí. Perquè és cert que hi ha la qüestió catalana per aclarir. Venim d'una tradició ja llarga d'organització pròpia a Catalunya i les illes. I us puc assegurar que hi ha una tasca molt seriosa de reconstitució que es fa a diferents ni-

vells: entre moviments d'àmbit català, en les trobades de delegats diocesans de joventut i de delegats d'apostolat seglar. I que la majoria de bisbats han optat pels moviments com a eina bàsica de l'apostolat laical organitzat: en concret, a Lleida, on amb l'empenta de Mn. Ventura Pelegrí han fet un salt endavant, constituint oficialment la federació diocesana de moviments d'AC; a Barcelona i Tarragona i a Girona. A les Illes, sobretot a Mallorca, amb la decidida empenta del seu bisbe. Tortosa comença a interessar-s'hi. Al Principat, tan sols Solsona i la Seu d'Urgell encara no han donat passos en aquest sentit. I a Vic?

2.3. On som i on anem, a Vic

Alguns ja heu participat en tot el treball impulsat per la Delegació d'Apostolat Seglar i la de Pastoral de Joventut des de fa uns anys. Altres potser ho coneixeu només de referència. Jo ara ho veig així:

-S'ha treballat sobretot en dos fronts: el primer és la coordinació dels moviments especialitzats existents (d'una part els de joves i infants, de l'altra, els d'adults). Aquesta coordinació s'ha d'anar transformant en federació, en la qual tots som responsables del conjunt de l'AC. Hi haurà d'haver unes persones, uns laics, que en portin més la responsabilitat, amb un consell diocesà, etc. Aquest consell haurà de vetllar sobretot pels lligams

entre moviments, l'ajuda mútua, la continuïtat entre moviments d'infants, de joves i d'adults; la coordinació amb tota la pastoral diocesana. Haurà de vetllar per una formació continuada, per una espiritualitat intensa, per una presència pública significativa. I haurà d'anar dibuixant projectes compartits de futur.

-El segon front en que s'ha treballat fins ara és el projecte de constituir un moviment general de joves i un moviment general d'adults. Se n'ha parlat molt en els espais de coordinació: els consiliaris diocesans, els responsables dels moviments d'adults, la taula de joves. La cosa està així:

a) Pel que fa al de joves, comença, aquest curs, al Bages i a Osona/Ripoll una dinàmica amb grups parroquials que porti en el futur a la constitució d'un moviment general de joves. No al costat i al marge dels moviments especialitzats d'infants i joves, sinó estretament vinculat amb ells. De fet, els uns han de potenciar els altres i viceversa.

b) Quant al moviment general d'adults, hi ha al bisbat el moviment de cursets, que va derivar al seu moment de l'AC, i en la seva trajectòria sempre ha estat en una línia molt propera als moviments especialitzats. Els hem proposat que comencin una dinàmica semblant amb grups d'adults que ja existeixen, sense estar lligats a cap moviment (en algun cas estan vinculats a una delegació, com per exemple la de Pastoral Familiar). Ho han acceptat amb dues condicions: 1. Que aquest moviment general sigui endegat amb la

coresponsabilitat de tots els moviments d'adults. 2. Que el futur consell de la federació diocesana de moviments assumeixi el "Curset" com a eina evangelitzadora molt vàlida avui. Procedint de l'antic "Curset de Cristiandat" s'ha anat convertint en un espai de vivència comunitària intensa, de desvetllament d'una vida cristiana adulta i apostòlica.

Pel que fa al fet que hi hagi els moviments especialitzats i els moviments generals, de moment (com als altres bisbats de Catalunya), insistim en dos elements: el de la coresponsabilitat creixent de tots envers tots; i l'articulació o federació del conjunt. Aquest treball s'haurà d'anar fent a mesura que també es potenciïn tres delegacions, que corresponen als tres àmbits propis dels moviments especialitzats: la Delegació de Pastoral Universitària, la de Pastoral Obrera i la de Pastoral Rural. Aquestes tres delegacions hauran de vetllar també perquè, en tot aquest procés de treball conjuntat i més unitari, no quedin desatèsos aquests tres medis: l'estudiantil-universitari, el rural (sobretot en els pobles més rurals) i l'obrer (sobretot en els barris de la ciutats i pobles industrials). Només el temps, l'experiència i el diàleg permanent amb els altres bisbats de Catalunya aniran marcant la configuració del conjunt en el futur. Fer anar endavant aquelles dues iniciatives (anar cap a la federació de moviments i fundar uns moviments generals) és una feina àrdua, difícil i delicada, com podeu comprendre. És normal que en un moment així, les coses no siguin absolutament clares. Entre tots anem buscant, anem avançant. Perquè ens trobem amb una tasca que

és de tots. I que si no la fem nosaltres (militants, dirigents, consiliaris, delegats...), ningú no ens la farà directament, tot i que el recolzament que el senyor bisbe ens ha assegurat serà decisiu. És fonamental en aquest moment veure clar que no anem a una lluita de poder o d'influència, sinó a un projecte compartit, al servei de la tasca evangelitzadora del món concret a la nostra diòcesi de Vic. A cadascú li toca fer el seu paper: als delegats, empènyer i coordinar; als dirigents dels moviments, ser creatius i receptius; als militants, intentar coneixer cap on van les coses i tenir-hi cada vegada més protagonisme. I als consiliaris?

3. Tasca dels consiliaris en aquesta nova etapa

Ja he dit al principi que els responsables últims dels moviments són els laics, els militants. I que, un cop organitzada la federació diocesana de moviments, com han fet per exemple a Lleida, el consell serà format majoritàriament per seglars i el president en sera un laic.

Però també he insinuat la tasca importantíssima que hi tenim els consiliaris, sempre, però particularment en tot el procés del qual estem parlant avui.

Aquí no podré pas entrar a definir el que és la tasca general dels consiliaris i animadors de la fe. Cada moviment té uns mitjans (o els hauria de tenir) per iniciar persones (preveres, religioses, laics, laiques...) per a aquesta missió. D'altra banda és molt diversa la situació i també la missió dels

consiliaris preveres i dels altres. És evident que el nostre ministeri ens fa especialment servidors dels moviments en la dimensió sacramental i en la seva vinculació al bisbe. També és divers el temps que pot esmerçar-hi cada consiliari o animador de la fe: la majoria ho heu de fer compaginant-ho amb el treball, la vida familiar, els estudis, la militància... És possible que se us demani més del que humanament podeu fer. I convé agrair-vos-ho.

Jo diria que en aquesta nova etapa, els consiliaris hem de fer dues coses. Una és la de sempre. I l'altra, la que demana la conjuntura actual.

a) La de sempre. A mi m'agrada molt la definició que fa el MIJAC de l'animador: "Amic i testimoni". Això val especialment per als consiliaris dels moviments d'infants i de joves, perquè en els centres i els grups, el consiliari no pot ser un expert fred, que assessora sobre temes religiosos, que es fa present puntualment. Al contrari, ha de ser amic, o sigui proper, comprensiu, acollidor... Ha de fer el que se'n diu el seguiment: de les persones, dels grups... I ha de ser testimoni. Ha d'aportar-hi la seva maduresa, la seva experiència del moviment, la seva capacitat d'aprofundir, a la llum de l'Evangelí, en tota la vida i acció dels militants. Sense prendre excessiu protagonisme, amb discreció, ha de fer avançar, ha de testimoniar d'una fe assimilada, personal, eclesial. Ha d'estar preparat, tant com pugui, en teologia, en la pedagogia dels moviments, formació que potser li ofereix el mateix moviment, però que podrà completar i aprofundir en les escoles de formació

cristiana i en l'Institut de Teologia del bisbat.

És cert que en els moviments d'adults el consiliari té una missió una mica diferent. Serà més company entre companys, adult entre adults. Compararà més personalment, a més d'aportar-hi la sensibilitat per l'espiritualitat, l'Evangeli, la dimensió celebrativa. Als preveres sempre ens ha fet molt bé ser consiliaris en grups d'adults: hi hem descobert l'adultesa cristiana i hi hem aprofundit en el nostre ministeri.

Fins aquí, allò que és fonamental i permanent.

b) Però en l'època nova que estem encetant, hem d'aportar-hi tres coses més:

-Primera: el coneixement i l'assimilació del conjunt. No tots els militants, infants, joves i adults, copsaran d'entrada tot aquest procés a mesura que s'està desenrotllant. Nosaltres l'hem de conèixer (i això fem avui i haurem de fer-ho més), ens hi haurem de sentir implicats, protagonistes, per tal que ho sapiguem comunicar, explicar al nostre nivell.

-Segona: el paper delicat i difícil de promoure el protagonisme dels laics. És clar, ja he dit abans que els moviments d'AC són portats plenament pels ells, en comunió amb el bisbe que erigeix l'AC i li encomana la seva missió en la diòcesi. Els responsables i els qui decideixen són els dirigents seglars, a tots els nivells. Per tant, tot i fent aquella tasca de comunicació i explicació, mai no hem de subs-

tituir el protagonisme dels responsa-

Hi ha una espiritualitat del militant que els consiliaris haurien de promoure i vetllar.

bles. Més aviat l'hem de desvetllar, l'hem d'acompanyar, l'hem de fer créixer. És allò de Joan el Baptista: "Convé que ells creixin, i que jo minvi..." (Jo 3,30). Minvar no vol dir desaparèixer, sinó estar al nostre lloc.

-Tercera: hem de ser persones que promoguim la comunió i desvetllin per a la missió. Són les dues característiques fonamentals de l'Església: la mis-

sió, que els moviments d'AC han de realitzar especialment en el món secular, a la frontera amb la descreença, en els llocs de convivència, de treball, de compromís. I els consiliaris hem de promoure comunió entre nosaltres, entre els moviments, entre moviments i parròquies, entre moviments i la resta de la diòcesi, per tal que l'AC no sigui vista, ja que no ho és de cap manera, com una afecció particular d'uns capellans o d'uns seglars, sinó que sigui plenament Església, Església diocesana. Hem de promoure la comunió sense perdre el sentit crític de cara a tot allò que a l'Església (o en els mateixos moviments) hi hagi d'antievangelic, però hem de treballar veritablement la fraternitat: és la única prova que som fills de Déu, seguidors de Jesucrist, conduïts per l'Esperit Sant.

Hi ha una espiritualitat militant que els consiliaris haurem de promoure i vetllar amb molta cura. Hi ha també

una espiritualitat dels consiliaris, en la qual ens hem d'ajudar a créixer per tal de desenrotllar-ne totes les virtualitats. Estem, doncs, en camí cap a una nova etapa del laicat diocesà organitzat, imprescindible per a la tasca evangelitzadora que duu a terme l'Església diocesana de Vic en la nostra societat en canvi.

Treballem-hi amb il·lusió i amb sentit eclesial. Siguem conscients que l'Esperit ens impulsa fins al "complet

desenrotllament en Crist", com diu la carta als Efesis: "perquè... vivint segons la veritat, creixerem per la caritat en tots sentits, units a aquell qui és el cap, el Crist. Per ell, tot el cos, harmònicament unit i consolidat per tota mena de juntures que proporcionen una activitat segons la mesura corresponent a cada una de les parts, realitza el seu creixement per anar-se construint a si mateix en l'amor" (Ef 4,11-16).